

Natuurlijke biodiversiteit in het agrarisch gebied

Joost Lahr

– Alterra

Kees Booij

– Plant Research International

Gerard Jagers op Akkerhuis – Alterra

Natuurlijke biodiversiteit

- Deel programma Agrobiodiversiteit gericht op **natuurlijke (wilde) flora en fauna** in het agrarisch gebied (begeleidende biodiversiteit)
- **Kennisvraag 1**: Belang v.h. agrarisch gebied voor de soortenrijkdom in Nederland (aantal soorten taxonomische groepen)?
- **Kennisvraag 2**: Hoe effectief zijn maatregelen op bedrijfsniveau ter stimulering van de biodiversiteit?

Belang agrarisch gebied

- **Agrarisch gebied**=percelen + kleine landschapselementen (GBDA) + erven
- Nederland:
 - **70% agrarisch gebied**
 - Meer dan **35 000 soorten** (excl. bacteriën en microschimmels)
- Belang: Welk % soorten afhankelijk van het agrarisch gebied? → **studies**

Belang agrarisch gebied

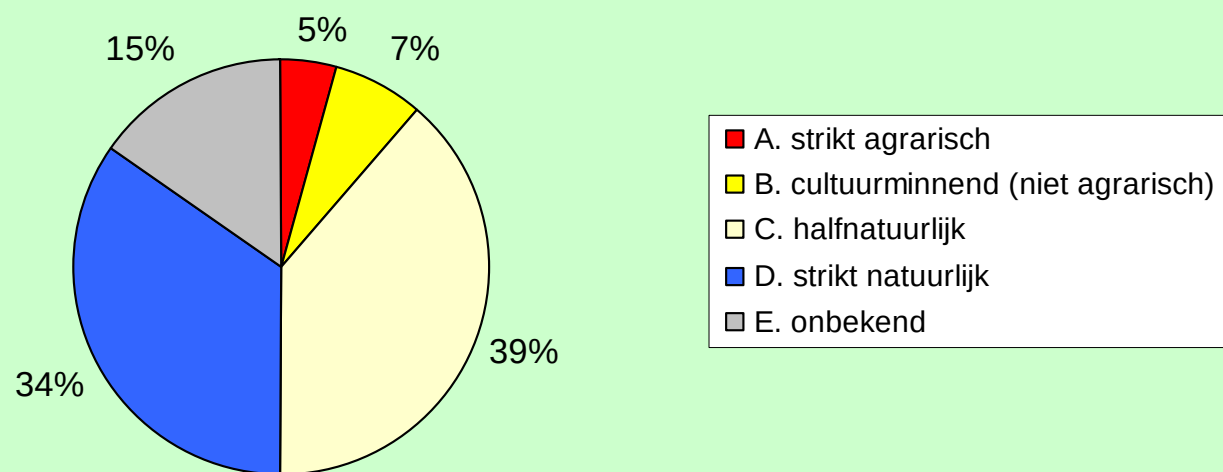
■ Aanpak:

- Willekeurige uit steekproef Nederlands Soortenregister (786 soorten, 2,8 %)
- Soorten voorgelegd aan deskundigen met de vraag welke strikt gebonden aan agrarisch gebied zijn voor overleving van de populatie in Nederland

■ Resultaat:

- ca. 5 % van alle soorten in Nederland is sterk afhankelijk van het agrarisch gebied. Dit komt neer op > 1300 soorten. Meer dan 70% hiervan bestaat uit lagere dieren ('cryptobiota').

Belang agrarisch gebied

ALTERRA

WAGENINGEN UR

‘Agrarische’ vaatplanten

Ruw parelzaad

Scherpkruid

Klavervreter

'Agrarische' loopkevers

Agonum muelleri

Bembidion tetracolum

Pterostichus melanarius

Belang agrarisch gebied

- Hoe bescherm je strikt agrarische soorten?
 - Agrarisch gebied uit productie nemen en inrichten als 'agrarische' reservaten (b.v. akkerreservaten)
 - Soortbeschermingsplannen vaak erg gericht op hogere dieren (weidevogels)
 - Gunstige condities creëren binnen het agrarisch gebied → stimuleren bepaalde bedrijfsmaatregelen
 - bedrijfsvoering (minder bestrijdingsmiddelen)
 - groen-blauwe dooradering
 - akkerranden

Effectiviteit maatregelen

■ Aanpak:

- **Veldonderzoek** naar natuurlijke biodiversiteit bij akkerbouwbedrijven Hoeksche waard en Schouwen-Duiveland (2006)
- Focus op biodiversiteit **vliegende insecten** op perceelsniveau (makkelijke monstermethode, aanwezige kennis, ook functionele soorten)
- Biodiversiteit van 6 bedrijven met **kruidenrijke akkerranden** vergeleken met 6 bedrijven zonder deze randen

Effectiviteit maatregelen

Effectiviteit maatregelen

- Geen effect op soortenrijkdom van vliegen, kevers, wespen, bijen, enz
- Factor 'regio' heeft grote invloed op het voorkomen van soorten vliegende insecten.
- Invloed bloemrijke akkerrand op voorkomen enkele individuele groepen insecten, vnl. vliegen
- Voorzichtig!
 - Momentopname (2 weken in juli)
 - Maar paar groepen bekeken
 - Invloed weer & andere omgevingsfactoren

Conclusies onderzoek

- 5% van soorten sterk afhankelijk van het agrarisch gebied, maar:
 - Kwaliteit agrarisch gebied ook belangrijk voor overige soorten
 - Weinig soorten gevolg van slechte milieukwaliteit?
 - Ook minder habitats in agrarisch gebied
- Belang kleine, ongewervelde soorten → voedsel hogere dieren
- Effect bloemrijke akkerranden subtiel, maar
 - Bevestiging uitkomsten onderzoek gewenst
 - Ook kijken naar andere groepen, regio's en periodes

Belang agrarisch gebied

Agrarisch gebied blijkt opvallend soortenarm

Slechts tien procent van de soorten vaatplanten en loopkevers is afhankelijk van het agrarische gebied. Dat is opmerkelijk, omdat het landbouwgebied zeventig procent van Nederland beslaat. Dat blijkt uit onderzoek van Alterra en Plant Research International naar het belang van landbouwgebied voor de biodiversiteit.

Het is een eerste vingeroefening, vertellen dr Joost Lahr van Alterra en dr Kees Booij van PRI. Uit een literatuuronderzoek bleek dat noch in Nederland, noch in het buitenland bekend is welk percentage dieren- en plantensoorten afhankelijk is van de landbouwgebieden. 'Maar de Waddenzee is bijvoorbeeld ook nooit apart bestudeerd', aldus Booij. 'Er komt nu ook een onderzoek naar de Ecologische Hoofdstructuur.' De studie is van belang, omdat Neder-

land in internationale verdragen (de conventies van Rio de Janeiro en Bern) heeft beloofd om de biodiversiteit in het land duurzaam te behouden. Het onderzoek is een eerste in zijn soort, aldus Lahr, en is vooral gericht op de methodiek waarmee je kunt vaststellen welk percentage van de soorten afhankelijk is van een gebied. Zo vergeleken de onderzoekers bij de vaatplanten de zeldzaamheid van soorten met het voorkomen in landbouwgebieden.

De uitkomst is wel te verklaren, vindt Lahr, omdat er alleen gekeken is naar productieve landbouwgebieden. 'Die blijken dus relatief soortenarm. Maar je maakt een momentopname', relativeert hij. 'Vijftig jaar geleden waren er veel meer soorten op agrarisch gebied. Er zit dus een enorme potentie in dat gebied, dat is voor mij belangrijker dan het huidige percentage.' / MW

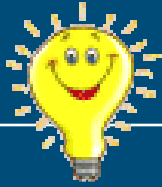
Wb (17-3-'05)

Algemeen

- **Potentieel** agrarisch gebied voor de natuurlijke biodiversiteit is erg **groot**
- Natuurlijk komen er **ook veel andere soorten** voor
- Transitie naar een **duurzamere landbouw** zal de kwaliteit van het agrarisch gebied verbeteren

Tip

- Maatregelen ter stimulering van de functionele biodiversiteit kunnen ook de natuurlijke biodiversiteit ten goede komen
- → Verder uitzoeken hoe deze 2 doelstellingen (nog) meer hand in hand kunnen gaan
- Maatregelen richten op enkele (functionele) soorten of op totale biodiversiteit?

Dank u!

© Wageningen UR

